

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ,
РУДАРСТВА И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА

Омладинских бригада 1
11070 Нови Београд

Tel: + 381 (011) 31-31-357; 31-31-359 / Fax: + 381 (011) 31-31-394 / www.ekoplan.gov.rs

REPUBLIC OF SERBIA
MINISTRY OF ENVIRONMENT,
MINING AND SPATIAL PLANNING

1, Omladinskih brigada Str.
11070 New Belgrade

MOGUĆNOSTI FINANSIRANJA INFRASTRUKTURNIH PROJEKATA U OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

BILJANA JEZDIĆ

ODELJENJE ZA UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

Zadaci Odeljenja:

- ☐ Priprema strateških i programskih dokumenata za finansiranje projekta
- ☐ Identifikacija, priprema i sprovođenje projekata u cilju:
 - Unapređenja stanja životne sredine u Srbiji
 - Implementacije nacionalnog zakonodavstva i strategija
 - Približavanja standardima EU
- ☐ Koordinacija donatorske pomoći i ostalih izvora finansiranja

Cilj Odeljenja:

Maksimalna apsorpcija bespovratnih finansijskih sredstava

Izvori finansiranja infrastrukturnih projekata iz oblasti zaštite životne sredine

- EU fondovi - IPA
- Bilateralni donatori (Sida, Norveska pomoc, JICA, Spanija, Holandija, itd)
- WBIF-Western Balkans Investment Framework predstavlja kombinaciju granta (EC I donatora) i zajma (EBRD, EIB, WB, KfW)
- Međunarodne organizacije (UNDP, UNEP)
- Medjunarodne finansijske institucije (banke) – kreditne linije
- Domaći izvori finansiranja:
 - Fond za zaštitu životne sredine RS
 - Republička finansijska sredstva
 - Lokalni fondovi za zaštitu životne sredine

AKTIVNOSTI ODELJENJA U PROCESU PROGRAMIRANJA

Odeljenje aktivno učestvuje u procesu programiranja sredstava za bilateralne donatore i EU fondove (IPA) od 2007.godine

IPA za period 2007- 2013 godine

Za države potencijalne kandidate

- Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija – IPA I
- Prekogranična saradnja – IPA II

Za države kandidate

- **Regionalni razvoj** – IPA III
- Razvoj ljudskih resursa – IPA IV
- Ruralni razvoj – IPA V

Procena potrebnih ulaganja u Nacionalni program zaštite životne sredine

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	укупно
отпад	10	36	52	70	138	128	133	139	144	150	1000
енергетика	4	2	54	47	51	141	192	243	227	244	1205
рударство	2	2	0,3	10	12	3	2	2	2	2	37.3
индустрија	2	18	30	20	15	18	21	25	28	31	208
хемикалије	0,5	4	6	6	8	5	5	5	5	5	49.5
транспорт	0,1	1	15	12	12	68	79	94	107	127	515.1
пољопривреда	1	12	14	15	15	11	12	13	15	16	124
земљиште	0,1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	23.1
ваздух	0,6	5	7	3	3	3	3	3	3	3	33.6
вода	25	40	50	60	80	108	115	121	127	134	860
природа	2	2	3	1	4	3	3	3	4	4	29
бука	0,3	0,5	1,0	0,9	0,9	1	2	3	4	5	18.6
зрачење	0,4	1	1	1	3	18	18	18	1	1	62.4
Укупно	48	125.5	235.3	247.9	343.9	510	588	672	670	725	4165.6

PROCES PROGRAMIRANJA I IDENTIFIKACIJA INFRASTRUKTURNIH PROJEKATA

- ❑ Operativni Program Ekonomski Razvoj (OP ER) – Višegodišnji dokument za programiranje sredstava iz IPA III (Regionalni razvoj)

- ❖ 3 mere iz OP ER -a za oblast životne sredine
 - Razvoj infrastrukture za upravljanje otpadom
 - Razvoj infrastrukture za vodosnabdevanje i tretman otpadnih voda
 - Pобоljšanje kvaliteta vazduha

- ❑ Pripremljena je lista infrastrukturnih projekata

- ❑ Iz IPA I komponente obezbeđena je izrada dokumentacije koja je nedostajala za određene projekte sa liste iz OP ER

- ❑ Regionalne deponije Kalenić i Subotica aplicirale za izgradnju iz IPA I za 2012

UNAPEĐENJE PROCESA PROGRAMIRANJA U CILJU EFIKASNIJE APSORPCIJE DONACIJA

- ☐ Identifikacija novih infrastrukturnih projekata- za naredni period
- ☐ Informacije o projektima na jednom mestu – SLAP IS
- ☐ Podaci o izrađenoj (postojećoj) dokumentaciji
- ☐ Prioritetizacija projekata
- ☐ Obezbeđivanje sredstava za izradu planske i tehničke dokumentacije
- ☐ Spremni projekti će aplicirati za finansijska sredstva iz IPA 3.komponente za izgradnju, kad se steknu potrebni uslovi
- ☐ Uslovljava pravilo n+3

PODRŠKA INFRASTRUKTURNIM PROJEKTIMA U OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

- ❑ Projekat finansira Švedska agencija SIDA
- ❑ Korisnik: Odeljenje za upravljanje projektima
- ❑ Uspostavljanje mehanizma za unapređenje infrastrukturnih ulaganja:
 - ❑ Identifikacija projekata na osnovu upitnika za aplikante – LS
 - ❑ Upitnici u unapređenoj SLAP bazi podataka za oblasti:
 - Komunalni otpad
 - Tretman otpadnih voda
 - Remedijacija
 - ❑ Priručnik i metodologija za prioritetizaciju projekata
 - ❑ Lista identifikovanih projektnih predloga
 - ❑ Priprema delova tehničke dokumentacije za odabrane projekte
 - ❑ Izgradnja infrastrukture za odabrane projekte

Nacionalna strategija za aproksimaciju u oblasti životne sredine za RS

Troškovi aproksimacije po sektorima (u milionima €)		
Vode		5.552
Otpad		2.796
Industrijsko zagađenje i buka		1.540
Zaštita prirode		139
Kvalitet vazduha i klimatske promene		452
Hemikalije i GMO		105

UPITNICI ZA SEKTORE OTPAD I OTPADNE VODE

Osnovne informacije o projektu	<ul style="list-style-type: none">•Ime predlagača projekta,•Status predlagača projekta•Projekat je regionalni?•Podaci o predlagaču projekta•Opštine korisnici projekta•Ostale institucije/organizacije uključene u pripremu projekta•Kratak opis projekta
Socio-ekonomski i finansijski pokazatelji	<ul style="list-style-type: none">•Broj stanovnika opštine ili regiona•Površina opštine ili regiona•Broj domaćinstava opštine ili regiona•Ekonomska razvijenost*•Ukupni troškovi potrebni za realizaciju projekta•Obezbeđena finansijska sredstva*•Planirana finansijska sredstva za realizaciju projekta•Pristupačnost investicije (mogućnost opštine/regiona da finansira projekat)•Efikasnost naplate komunalnih usluga•Pokrivenost (povraćaj) troškova (na osnovu CBA analize)*
Pokazatelji zaštite životne sredine	<ul style="list-style-type: none">•Uticaj na zdravlje stanovništva opštine/regiona•Prioritet u zaštiti životne sredine

UPITNICI ZA SEKTOR OTPAD I OTPADNE VODE

Tehnički pokazatelji	<ul style="list-style-type: none">•Potreba za infrastrukturuom•Složenost projekta•Tip projekta
Institucionalni pokazatelji	<ul style="list-style-type: none">•Vlasništvo i nadležnost nad projektom•Institucionalni kapacitet operatera•Posvećenost opštine/regiona projektu
Zrelost (spremnost) projekta	<ul style="list-style-type: none">•Potrebne informacije o izradjenoj planskoj i tehničkoj dokumentaciji

PRIPREMA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE

- ❑ Generalni projekat
 - ❑ Predhodna studija opravdanosti
 - ❑ Idejni projekat
 - ❑ Studija opravdanosti
 - ❑ Analiza troškova i koristi (CBA)
 - ❑ Lokacijska dozvola (podrazumeva vlasništvo nad zemljištem)
 - ❑ Studija o proceni uticaja
 - ❑ Glavni projekat
 - ❑ Tenderska dokumentacija
 - ❑ Dozvola za izgradnju
 - ❑ Ostale neohodne dozvole u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji i drugim zakonima iz oblasti zaštite životne sredine
-
- ❖ **Dug period za pripremu tehničke dokumentacije**
 - ❖ **Tehnička dokumentacija mora da bude u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i zahtevima donatora**

KOMUNALNI OTPAD

Za projekte u oblasti komunalnog otpada obavezno je priložiti ključne dokumente, ukoliko postoje, i to:

- ☐ Međuopštinski sporazum o regionalnoj saradnji u upravljanju otpadom
- ☐ Osnivački akt regionalnog preduzeća
- ☐ Dokument o prenosu investicionih prava
- ☐ Lokalne planove za upravljanje otpadom
- ☐ Regionalni plan upravljanja otpadom
- ☐ Delove izrađene tehničke dokumentacije
 - Prethodna studija opravdanosti
 - Generalni projekat
 - Studija opravdanosti sa analizom troškova i koristi (CBA)
 - Idejni projekat
 - Glavni projekat

OTPADNE VODE

Za projekte u oblasti otpadnih voda, uz kompletno popunjen Upitnik neophodno je priložiti sledeće dokumente, ukoliko postoje:

- ☐ Plan upravljanja vodama na vodnom području
- ☐ Lokalni ekološki akcioni plan
- ☐ Delove izrađene tehničke dokumentacije
 - Prethodna studija opravdanosti
 - Generalni projekat
 - Studija opravdanosti sa analizom troškova i koristi (CBA)
 - Idejni projekat
 - Glavni projekat

UPITNIK ZA UTVRĐIVANJE KONTAMINIRANIH LOKACIJA

- Upitnik za utvrđivanje kontaminiranih lokacija se zasniva na austrijskoj „skrining” metodi
- Kancelarijski rad dovoljan da se sakupe podaci o potencijalno kontaminiranim lokacijama, bez potrebe za velikim terenskim istraživanjima
- Upitnik sadrži dodatna polja u slučaju da su vršena ispitivanja na lokaciji
 - Glavne vrste zagađujućih materija
 - Medijumi na kojima su vršena istraživanja ..

UPITNIK ZA UTVRĐIVANJE POTENCIJALNO KONTAMINIRANIH LOKACIJA

Opšte informacije o potencijalno kontaminiranoj lokaciji	<ul style="list-style-type: none">•Naziv lokacije i adresa,okrug,•opština•nadležni organ•geografske koordinate•broj katastarske parcele
Podaci o količini i vrsti zagađenja na lokaciji i uticaju na stanovništvo i prirodne resurse	<ul style="list-style-type: none">•Tip lokacije (deponija/smetlište ili industrijska/komercijalna ili ostalo)•količina zagađenja (merenjem ili procenom)•fizičko stanje (gasovito, tečno, mulj, čvrsto)•Izloženost stanovništva•mogućnost plavljenja lokacije,•udaljenost od površinskih voda, izvorišta vodosnabdevanja, osetljivog okruženja i objekata
Podaci o proizvodnji na industrijskoj/komercijalnoj lokaciji	<ul style="list-style-type: none">•Aktivnost koja je dovela do zagađenja -klasa iz Priloga•Broj zaposlenih•Uzrok zagađenja
Podaci o odloženom otpadu na deponiji /smetlištu	<ul style="list-style-type: none">•Opasan otpad, industrijski/komercijalni otpad, komunalni otpad, rudarski otpad/jalovina, građevinski otpad,•podaci o donjem nepropusnom sloju

IDENTIFIKACIJA PROJEKATA REMEDIJACIJE

☐ PRELIMINARNA PROCENA – Prvi korak

☐ Lokacije se klasifikuju u tri kategorije na osnovu podataka iz upitnika:

- kategorija A: nije među prioritetima za remedijaciju
- kategorija B: potencijalno moguća kao prioritet za remedijaciju
- kategorija C: visok nivo potencijalnog zagađenja - prioritet za remedijaciju

☐ PROCENA RIZIKA – drugi korak

- Metodologija za prioritetizaciju lokacija iz C kategorije
- Dodatna ispitivanja za lokacije koji su prioritet za remedijaciju
- Očekivani rezultat – lista projekata za remedijaciju

Ciljevi definisani nacionalnim strategijama -otpad,otpadne vode i remedijacija-

- ☐ Izgraditi regionalne centre za upravljanje otpadom prema zahtevima Direktive o deponijama 99/31/EZ i odgovarajućom domaćom regulativom
- ☐ Povećati procenat domaćinstava priključenih na javnu kanalizacionu mrežu na 65% stanovnika do 2019. godine
- ☐ Obezbediti prečišćavanje komunalnih otpadnih voda (u naseljima u kojima postoji organizovano snabdevanje vodom i koje značajno utiču na neposredni recipijent i na kvalitet voda u osetljivim zonama)
- ☐ Obezbediti revitalizaciju i normalno funkcionisanje postojećih uređaja za prečišćavanje otpadnih voda naselja
- ☐ Sanirati postojeća smetlišta koja predstavljaju najveći rizik po životnu sredinu i lokacije „crnih tačaka” od istorijskog zagađenja opasnim otpadom

Primeri mogućih infrastrukturnih projekata

- ☐ Izgradnja preostalih regionalnih sanitarnih deponija
- ☐ Kontrolisano zatvaranje, sanacija i rekultivacija postojećih lokalnih deponija i divljih smetlišta
- ☐ Izgradnja transfer stanica i centara za reciklažu
- ☐ Izgradnja i revitalizacija infrastrukture za odvođenje otpadnih voda
- ☐ Izgradnja postrojenja za primarno i sekundarno prečišćavanje otpadnih voda
- ☐ Rekonstrukcija postojećih postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda
- ☐ Remedijacija kontaminiranih lokacija (deponije, industrijske lokacije, itd)

Zaključci i preporuke

- ❑ Nedovoljno razvijena dokumentacija je osnovna prepreka za efikasnu apsorpciju bespovratnih sredstava
- ❑ Da bi osigurali blagovremenu pripremu dokumentacije za projekte regionalnog tipa potrebno je obezbediti:
 - *Potpisivanje međuopštinskih sporazuma*
 - *Formiranje regionalnih preduzeća*
 - *Praćenje procesa eksproprijacije zemljišta*
 - *Kvalitetni inputi za izradu dokumentacije*
 - *Izdavanje dozvola*
- ❑ Jačanje kapaciteta za identifikaciju, pripremu i sprovođenje projekata na svim nivoima
- ❑ Popunjeni upitnici u SLAP bazi podataka
- ❑ Planiranje i koordinacija različitih izvora finansiranja
- ❑ Blagovremena izrada tehničke dokumentacije za infrastrukturne projekte

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ,
РУДАРСТВА И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА

Омладинских бригада 1
11070 Нови Београд

Tel: + 381 (011) 31-31-357; 31-31-359 / Fax: + 381 (011) 31-31-394 / www.ekoplan.gov.rs

REPUBLIC OF SERBIA
MINISTRY OF ENVIRONMENT,
MINING AND SPATIAL PLANNING

1, Omladinskih brigada Str.
11070 New Belgrade

HVALA NA PAŽNJI!

Biljana Jezdić

rukovodilac Grupe za pripremu projekata finansiranih iz EU fondova
Odeljenje za upravljanje projektima

biljana.jezdic@ekoplan.gov.rs

KRITERIJUMI ZA PRIORITETIZACIJU PROJEKATA – otpad i otpadne vode

Kriterijum	Podkriterijum
Zaštita životne sredine	E1.Uticaji na životnu sredinu
	E2. Uticaji na zdravlje
	E3. Prioritet u zaštiti životne sredine
Finansijski	F1. Investicija po stanovniku
	F2. Obezbeđena sredstva
	F3. Pokrivenost (povraćaj) troškova
Socio - ekonomski	SE1. Ekonomska razvijenost
	SE2. Pristupačnost investicije
	SE3. Efikasnost naplate komunalnih usluga

KRITERIJUMI ZA PRIORITETIZACIJU PROJEKATA – otpad i otpadne vode

Kriterijum	Podkriterijum
Tehnički	T1. Potreba za infrastrukturom
	T2. Složenost projekta
	T3. Rizici na projektu
	T4. Demonstracioni potencijal
Institucionalni	I1. Regionalni aspekt
	I2. Vlasništvo i nadležnost nad projektom
	I3. Institucionalni kapacitet operatera
	I4. Posvećenost opštine projektu